

Per Distanås

Nummer 1
Mars
2006

I detta nummer: Podsändningar,
Wikiversity, EDEN fyller moppe,
Närvarande lärare, Vad tycker
studenterna? och mycket, mycket
mer...

Scott

EMEL
24/02/2006

Ordföranden har ordet

- En halv avbön eller en liten pudel

Ordförande:
Erica Sahlin
VeraDotter Flexibel
871 03 Härnösand
Tel: 070-576 23 21

Vice ordförande:
Monica Hattinger
Högskolan Väst
Tel: 0520-22 33 04

Medlemsavgiften,
250 kr för enskild medlem,
2.500 kr för organisations-
medlem, inbetalas på SVERDs
postgiro nr 84 88 08 - 2
eller bankgiro nr 5130 - 6702

Per Distans:
Ansvarig utgivare:
Erica Sahlin
VeraDotter Flexibel
0611-201 24

Redaktör:
Gunilla Sterner Kumm
Utbildningsradion
08-784 45 95

Redaktionsråd:
SVERDs styrelse och
redaktionskommittén

Layout:
Andreas Skoglund

SVERDs Kansli
Box 3033
871 03 Härnösand
Tel: 0520-22 33 04

Tryck: Sollefteå Tryckeri AB

Utgivningsplan: 4 nr/år
Upplaga: 800 ex

I några tidigare spalter i vår tidskrift har jag klagat på att det händer så lite på vårt område. Jag har pekat på vaga eller rentav dåliga signaler från statsmakten. Att projektpengar inte löser något på lång sikt. Att vi svenskar syns dåligt i europeiska sammanhang där projektfloren definierar best practice och bench marks. Innan jag nu tar tillbaks en del av mitt gnäll vill jag uppmana läsekretsen att ta del av den hearing SVERD anordnar på Folkets Hus i Stockholm den 28 mars kl 17 (se inbjudan på tidningens baksida). Då ställer vi samtliga riksdagspartier mot vägen under rubriken "Individens rätt till livslångt flexibelt lärande?". Om inte du och din organisation själv kan delta kan du följa svallvågorna efter mötet på vår hemsida www.sverd.org.

Intressanta doktorsavhandlingar vid vårt vårseminarium

Sedan vill jag göra en liten pudel. (Kan man kalla en halv avbön för en liten pudel?) För nog händer det en hel del. Antalet doktorsavhandlingar som rör flexibelt lärande, lärcentra, IKT i utbildningen med mera är rekordstort. Och diskussionerna om när och hur man bäst använder digitala läroobjekt och lärplattformar på bästa sätt är högljudd. Nu kan vi också läsa värdefulla utvärderingar som den om den upplevda studentnyttan i Nätuniversitetets kurser i det här numret. Fokus kring de administrativa ledningsstrategierna börjar också bli tydlig. Så nog har vi kommit in i en andra våg. Det är helt klart. Inte minst har förberedelserna inför vårt vårseminarium "Under nya hattar" visat det. Missa inte att komma till oss i Sveriges kommuner och landstings hus på Hornsgatan i Stockholm den 21 april!

Myndigheter kommer och går...

Men fortfarande fattas några viktiga pusselbitar. Hur blir regelverket kring allas rätt till validering? Stöd och strukturer kring e-lärande på jobbet – blir det några sådana eller kan vi glömma det där med kompetenskonton för gott?

Cirkeln i denna spalt är alltså sluten och jag kommer tillbaks till statsmaktens ansvar för policier och strategistöd. Vad kan vi förvänta oss i framtiden? Det är faktiskt valår i år 2006. Det jag redovisat ovan i form av nyheter och framsteg bygger ju på utbildningsaktörernas följsamhet gentemot initiativ som togs för över tio år sedan – Kunskapslyftet, tillskapandet av Distum med mera.

På SVERD-bloggen har jag beklagat mig över att Nätuniversitetet blir en Mädchen für alles i sin nya roll som "Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning". Det blir mindre fokus på att stimulera nätkurser från universiteten, befarar jag. Samma öde tycks nationella CFL vara på väg mot. Myndigheten för vuxnas lärande verkar få ett mycket brett uppdrag, där utvecklingsfrågorna ser ut att tonas ner. Jag hoppas jag har fel!

Nåväl, slututträt av en arg skribent. Läs!

Detta nummer av PD innehåller en matnyttig exposé av vad som faktiskt händer – i Sverige, i Norden och i Europa. Här anmäls antologin med 500 sidor om vuxenpedagogik och det beskrivs hur läroobjekt från UR lagts ut på kursplattformen för en kurs i TV-produktionens teori och praktik vid Högskolan i Halmstad. Jonas Nordquists artikel om hur man i akademien kombinerar teori och praktik för poliskonstaplarna in spe på Polishögskolan är riktigt fängslande. Så också artikeln om SÄL-utbildningen i Göteborg med den attraherande titeln Den närvarande läraren. Och yippie! ...för den artikel som visar på det många av oss redan tycker att vi vet – att hela program på distans ger störst framgång. Så håll till godo!

*Erica Sahlin
SVERDs ordförande*

Podsändningar – nytt grepp på lärarutbildningen vid Umeå universitet

Studenterna på kursen IT och lärande kan hämta allt föreläsningmaterial som videobaserade podsändningar. Studenterna har också möjlighet att låna en Ipod medan de läser kursen.

–Podsändningar är en kombination av redan etablerade tekniker. Studenten får möjlighet att prenumerera på och ladda ner föreläsningar. När man sedan har laddat ned mediefilen till sin bärbara spelare är man oberoende av tid och rum för att ta del av föreläsningen, säger Peter Vinnervik, institutionen för interaktiva medier och lärande, IML.

Kursen IT och lärande 11-20 poäng ges av institutionen för interaktiva medier och lärande, IML, vid fakulteten för lärarutbildning, Umeå universitet. Kursen ges helt på distans med flexibel studietakt och löpande antagning under vårterminen 2006.

Även vid slöjdlärarutbildningen används den nya metodiken. Genom ett samarbete mellan IML och institutionen för estetiska ämnen får de studenter som läser distanskursen Skolämnet slöjd, trä och metall, vid institutionen under vårterminen 2006

möjlighet att ta del av ett videobaserat instruktionsmaterial som de kan använda i sin egen arbetsmiljö. Även dessa studenter har möjlighet att låna en Ipod under sina studier.

De pågående projekten avser utveckla metodik för produktion och distribution av såväl kursmaterial

”Studenterna har överlag varit positiva. De ser klara fördelar med podsändningar som metod för att distribuera föreläsningar”

som studentarbeten. Genom att ge studenter tillgång till ljud- och videoinspelningar i miljöer och sammanhang som passar den enskilde kan förutsättningar för flexibelt lärande ytterligare utvecklas.

IML har sedan höstterminen 2005 arbetat med podsändningar i kursen Tillämpad IKT i skolan, 5 poäng. Kursen vänder sig i första hand till

yrkesverksamma lärare och ges helt på distans. Podsändningar har använts både för att distribuera föreläsningar och kursdeltagarna har även redovisat uppgifter på detta sätt.

– Studenterna har överlag varit positiva. De ser klara fördelar med podsändningar som metod för att distribuera föreläsningar. Dessutom tilltalas de av redovisningsformen, säger Krister Lindwall, IML.

För mer information, kontakta:

Peter Vinnervik, institutionen för interaktiva medier och lärande
Tel: 090-786 60 48

E-post: peter.vinnervik@educ.umu.se

Krister Lindwall, institutionen för interaktiva medier och lärande
Tel: 090-786 78 61

E-post: krister.lindwall@educ.umu.se

Institutionen för interaktiva medier och lärandes hemsida:
<http://www.iml.umu.se/>

Wikiversity – ett universitet skapat av sina studenter

För 5 år sedan startades wikipedia, en kollaborativ uppslagsbok på nätet. I dag finns över 1 miljon artiklar på engelska och nästan 150 000 svenska.

Under projektets gång har ett antal systerprojekt sett dagens ljus. Ett av de senaste är Wikiuniversitetet som är en wikibaserad lärgemenskap för utvecklande av kurser på alla nivåer. I dag finns 50 olika utbildningar (ämnen) man kan studera eller bygga vidare på. Wikiversity är nära kopplat till wikibooks, ett projekt som bland annat producerat kollaborativt

skapade läroböcker och läroplaner. I Sydafrika har man wikifierat hela läroplanen för ”grade 10-12”. Andra liknande projekt inkluderar en databas för läroobjekt med 470 000 bilder publicerade.

Larry Sanger som var med och skapade wikipedia går nu ett steg till i projektet Digital Univers. Ett projekt som ska skapa ”the largest reliable public information resource in history”. Den avgörande skillnaden mellan Digital Universe och wikipedia är att det kommer att finnas en redaktion av experter. Den nya encyklopedin kommer dock fortfarande att i huvudsak skapas gemensamt av alla användare.

Wikiversity:
<http://en.wikibooks.org/wiki/>

Wikiversity Wikibooks:
http://en.wikibooks.org/wiki/Main_Page

Wikimedia:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/>

Huvudsida Wikipedia:
<http://sv.wikipedia.org/wiki/>

Huvudsida Digital Universe:
www.digitaluniverse.net

Ny bok om vuxnas studier och lärande

Jag håller en tjock volym i handen, 502 sidor. Den har den ambitiösa titeln VUXENANTOLOGIN, med undertiteln En grundbok om vuxnas lärande. Så här långt i min läsning gör den också skäl för titeln – det är kanske inte den enda, men det är en bok med stor bredd i behandlingen av området.

Fokus är vuxenpedagogik. Boken introducerar grundligt i tre kapitel vuxenpedagogiken ur ett akademiskt perspektiv, hur den vuxit fram och etablerats med olika inriktningar, dess centrala begrepp och vilka forskningsfrågor som blivit mest uppmärksammade i Sverige och något om de resultat forskningen resulterat i.

Den största delen av de drygt 500 sidorna ägnas åt att redovisa hur vuxenutbildningen bedrivs. I sju kapitel beskrivs de olika sammanhang som stödjer vuxnas lärande. Naturligtvis diskuteras studiecirkeln, folkhögskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Läsaren får såväl historiska perspektiv som författarnas visioner om vilka vägar utvecklingen tar. Naturligen kommer man då in på frågor om flexibla organisatoriska lösningar och distansutbildning, teman som fortsätter att diskuteras i de resterande avsnitten i denna del av boken. Dessa handlar nämligen om lärande i arbetslivet och om flexibelt lärande och tar därigenom upp problemställningar som är mycket närvarande i debatten kring vuxenutbildning 2006.

Så långt har alltså elva av bokens totalt sexton författare givit läsaren en gedigen introduktion till vuxenpedagogiken och beskrivit och diskuterat vuxenpedagogikens praktik. I bokens tredje del byts perspektivet och de vuxenstudier lyfts fram i fyra intressanta kapitel. Här bryts frågor om individens biologiska utveckling mot hur samhällsförhållanden influerar. Kan man egentligen som vuxen själv styra sitt lärande? Flera olika förhållanden problematiseras, exempelvis hur den studerandes syn på vad kunskap är påverkar hennes möjligheter att lära och hur ett fokus på genus kan lyfta fram sidor i arbete och utbildning som annars ligger dolda.

Boken rundas av med att redaktörerna återger tre samtal med förgrundsgestalter och åldermän i svensk vuxenutbildning. Valet var nog själv-

klart och det föll på Torsten Husén, Inge Johansson och Gösta Vestlund. Naturligtvis ger samtalen mer historiskt material kring vuxenutbildningssystemens utveckling i tillägg till vad som tagits upp tidigare, men de diskuterar också centrala begrepp som bildning och livskvaliteter, auktoritet, lärande och vad folkbildning är. Stimulerande läsning, som med biografisk information ger bilder av de tre vise männen och genom de filosoferande samtalen inblickar i deras tankevärldar.

Naturligtvis kan inte en bok täcka in alla perspektiv på ett område och den

samtid? Boken företräder alltså främst ett inifrån perspektiv, säkert ett val som kommer att bidra till att den lever och har aktualitet längre.

Jag inledde med att säga att detta är en tjock bok. Har man intresse för vuxenpedagogik är det ändå inga problem att ta sig igenom. Att det är så många olika bidrag skapar variation för läsaren. Olika stilar i presentationen och författare som verkar ha ansträngt sig att inte hamna i ett alltför tungt akademiskt språk bidrar också till detta. En stor förtjänst, dock hämtad från den akademiska traditionen, är att boken

”Här bryts frågor om individens biologiska utveckling mot hur samhällsförhållanden influerar. Kan man egentligen som vuxen själv styra sitt lärande?”

huvudsakliga infallsvinkeln här kommer från vuxenpedagogiken. Det innebär bland annat att vuxnas studier och lärande kopplade till vissa samtidsfrågor inte är särskilt närvarande i texterna. Ett par exempel: De stora frågorna kring hållbar samhällsutveckling som diskuteras på europeisk nivå bland annat i Lissabondeklarationen och vid den omstöpning som för närvarande pågår av EU kommissionen är sådana.

En annan i den svenska kontexten mycket relevant samhällsfråga är den ojämna könsfördelningen i utbildningssystemen och hur denna ojämna fördelning tilltar. Vad innebär det som nu händer på kort och lång sikt? Kvinnor har länge varit mycket närvarande i vuxenutbildningarna, medan männen historiskt dominerade de formella utbildningssystemen. Idag tar kvinnorna allt större andelar av utbildningsplatserna i alla de system som riktar sig till vuxna. En intressant och samhällsförändrande utveckling, men hur förändrar det vår

är mycket rik på noter och referenser. En person som vill sätta sig in i området vuxenpedagogik får därigenom inte endast tillgång till den mycket goda översikt boken ger utan också till ett mycket stort referensmaterial inom området. Jag antar att redaktörerna Borgström och Gougoulakis får se sin vuxenantologi på många litteraturlistor vid höstens kursstarter både i akademiska kurser och andra sammanhang och att den kommer att ligga där till någon lika komplett översikt kan utmana den.

Carl Holmberg

Borgström, L. & Gougoulakis, P. (red) (2006): Vuxenantologin. En grundbok om vuxnas lärande. Stockholm: Bokförlaget Atlas. Pris cirka 250:-

Boka in SVERDs vårseminarium!

SVERDs vårseminarium kring aktuell forskning - "Under nya hattar"-
äger i år rum fredagen den 21 april mellan kl 10.00 och 15.00.

Vi håller till i Sveriges Kommuner och Landstings hus på Hornsgatan 20 i Stockholm.
Tre doktorer berättar om sin forskning och diskuterar med seminariedeltagarna.

Roes-Marie Olsson har följt elever från naturvetar- och samhällsvetarprogrammen på en gymnasieskola. Resultaten presenteras i avhandlingen "Utbildningskontextens betydelse vid lärande processer", som Rose-Marie Olsson disputerat på vid lärarutbildningen på Malmö Högskola. Avhandlingen presenterades i Per Distans nr 4 2005.

Johan Lundin, disputerade i november 2005 vid Institutionen för Informatik vid Handelshögskolan i Göteborg. I avhandlingen, "*Talking about work*", föreslår han ett nytt sätt att utveckla IT-stött lärande för arbetslivet. Med utgångspunkt i hur lärande sker i det dagliga samtalet på arbetsplatsen kan vi designa, stödja och organisera aktiviteter för lärande på ett sätt som är bättre lämpat för livslångt lärande.

Avhandlingen har flera beröringspunkter med vad Johan Lundin förstår som distansmomentet. Empiriskt är de verksamheter han har studerat sådana som han kallar mobila, exempelvis försäljare och poliser. Att skapa möjlighet för dessa yrkesgrupper att delta i aktiviteter för lärande innebär både att aktiviteterna måste erbjudas på distans men även mobilt så att de yrkesverksamma kan delta i sin mobila vardag.

Vad gäller innehållet i utbildningsaktiviteterna, ställer sig Johan Lundin i kontrast till en stor del av den tillgängliga distansutbildningen för arbetslivet. Lundin pekar på hur mycket av den relevanta nya kunskapen som skapas och kan utvecklas i arbetspraktiken. Fokus ligger alltså snarare på att stödja lärandet inom praktiken än på att leverera kurser.

Göran Larsson är forskarassistent inom LearnIT med tjänst vid Södertörns Högskola, där han har ett lektorat med inriktning mot europeisk islam. Han har disputerat på en avhandling med titeln "*Ibn Garcia's shuubiyya Letter: Group Identity and Rulership Ideology*".

Göran Larssons forskning är främst inriktad på att studera hur muslimska minoritetsgrupper upplever problem och nya möjligheter när det gäller traditionsförmedling och ny informations- och kommunikationsteknologi. Forskningen syftar både till att ta fram ny empiri och utveckla teoretiska och metodologiska ansatser för att studera Internet och ny informations- och kommunikationsteknologi ur ett humanistiskt och samhällsvetenskapligt perspektiv.

Forskningen berör också frågor som kan relateras till islamisk epistemologi, klassisk islamisk teologi och det islamiska utbildningsväsendets framväxt.

Deltagaravgiften för seminariet är 500 kr. Kaffe och lunch ingår.

Anmäl dig på SVERDs hemsida ,www.sverd.org, senast den 12 april.

Välkommen till ett spännande seminarium!

UR-program på kurs

Under 2005 genomfördes ett antal utvärderingar rörande användningen av UR-program i högskoleutbildning. En av de kurser, som utvärderades var TV-produktionens teori och praktik vid Högskolan i Halmstad. Utvärderingsrapporten visar framför allt hur kursutvecklare på högskolan framgångsrikt arbetat med en indexerad UR-serie som delats upp i lärobjekt som sedan lagts ut på kursplattformen.

Rapporten antyder också att UR har en stor programsnitt, som skulle kunna användas inom högskoleutbildningen, men att lärarnas tid och förmåga att hitta detta rika material är överskattad och att UR måste förändra och utveckla sitt sätt att närma sig högskolan.

Kursen i Halmstad gavs på distans. Den var en pilotkurs, som gick under vårterminen 2005 och gav 5 högskolepoäng. Den UR-serie som användes var TV-serien Television bestående av 20 halvtimmeprogram. Självklart är ämnet för just denna kurs särskilt lämpligt att använda TV-program i, men sättet på vilket högskolan i Halmstad arbetade med programmen i form av lärobjekt är överförbart på i stort sett vilket annat ämne som helst.

Kursansvariga hade valt att arbeta med den indexerade tv-serien, där korta filminslag – lärobjekt – skapats. Dessa lärobjekt lades ut på kursens webbplattform där studenterna kunde se dem via sitt klassrum på Internet. Detta skapade en interaktiv undervisningsform som gav mycket goda resultat för både studenter och lärare. Serien Television har på detta sätt ommodellerats från samhällsprogram för den intresserade tv-tittaren till ett illustrerande kursmaterial som såväl

att lägga ut UR-material i slutna utbildningsnätverk. Detta avtal ligger till grund för den här typen av distanskurser, där man skräddarsyr utbildningar med aktiva lärobjekt.

Fungerande plattform är viktig
Högskolan i Halmstad har utvecklat en egen distansutbildningsplattform, och den fungerade bra för kursen. Trots att den är stor, ansågs den tydlig och lättnavigerad. Utvärderaren upplevde den också som mycket ”levande” och aktiv. Möjligheterna att bilda diskussionsgrupper gav campuskänsla trots att deltagarna satt långt ifrån varandra.

I kursen användes också UR:s hemsida för serien Television. Genom en direktlänk från kursplattformen kunde studenterna röra sig i två olika miljöer. De kunde titta på lärobjekt på plattformen och sedan klicka sig vidare till UR:s sajt för att ex läsa en fördjupande text.

Lärobjekten en förutsättning för användningen

Lennart Andreasson, som var kursansvarig i Halmstad och som som konstruerade plattformen menar att det aldrig skulle ha fungerat att lägga ut UR:s hela halvtimmeprogram.

uppbyggda med olika teman och genom att de bröts ned i dessa olika teman – som till exempel historiska, tekniska och olika yrkesroller – fick kursledaren ett hanterbart material till kursen. Delar ur de indexerade programmen placerades på lärplattformen i den mapp där de var till störst nytta för studenterna.

Lovorden över lärobjekten var många. Studenterna var överens om vad det är som gör att de fungerar:

- filmernas längd – eller just att de inte är så långa – vilket gör dem åskådliga och lätta att ta till sig
- den illustrativa funktionen, att de lyckas att på ett enkelt sätt visualisera det som i en boktext kan kännas dunkelt och svårbegripligt
- de gjorde kursen mer intressant och gav nya perspektiv
- de gav kursen variation. När man inte har föreläsningar att gå till blir studerandet lätt monotont, och alla avbrott i läsandet verkar välkomnas av studenterna.

I läroböckerna saknas åskådlighetsmaterial. Här ser kursledaren finessen med digitala lärobjekt, som i kombination med tryckta källor skapar en helhet som tidigare inte var möjlig.

Användningsbredden av lärobjekten är stor. I Halmstad används lärobjekten i åtta kurser, även campuskurser. I och med att kursledaren har alla indexerade lärobjekt på en plattform kan han exportera och importera just de lärobjekt som behövs till andra kursers plattformar.

UR producerar både för den intresserade allmänheten framför tv:n och vid radioapparaten och för organiserad utbildning i ungdomsskolor, högskolor och universitet. De

”Ett avtal mellan UR och Copyswede möjliggör kopiering, framställning av DVD och möjlighet att lägga ut UR-material i slutna utbildningsnätverk”

breddar som fördjupar den obligatoriska kurslitteraturen.

Upphovsrättsfrågorna är centrala, när UR-program ska användas i olika sammanhang. Ett avtal mellan UR och Copyswede möjliggör kopiering, framställning av DVD och möjlighet

program. Programserien har formen av magasinprogram i studio med arkivinslag och reportage. Mycket av programmets studiotid innehåller inte tillräckligt mycket information för att platsa som kurslitteratur på högskola – de delarna är mer för tv-tittarna. Däremot är programmen

plattform i Halmstad

olika målgrupperna har olika krav. Detta menar Lennart Andreasson att man kan komma tillrätta med just genom att indexera produktionerna på till exempel DVD. Läraren kan då snabbt och lätt hoppa mellan de delar han/hon tycker är intressanta som läromedel, lägga ut dem på webbplattformer och klassrum på nätet i de sammanhang där de enligt läraren hör hemma. De delar som gör programmet underhållande och skapar inramning åt den information som presenteras och som är viktiga för att programmet ska attrahera tv-tittaren därhemma i soffan kan läraren helt enkelt välja bort. Även om problemen med bristande teknisk kompetens vad gäller uppbyggande av webbplattformer kvarstår, skulle UR kunna hjälpa läraren till exempel genom servicen att tillhandahålla färdig-indexerade DVD-skivor, menar Lennart Andreasson.

I utvärderingsrapporten belyses en viktig problematik: UR har ett rikt material som är uppskattat och eftertraktat av högskolan men det finns - kanske på de flesta håll - ett glapp: brist på teknik, brist på teknisk kompetens, brist på resurser (tid, pengar) som hindrar att materialet används. En fråga är vilka effekter som användandet av ny teknik kan få

”En delvis ny yrkesroll för lärare har skapats – i alla fall i teorin”

för lärare under tidspress. All utbildning befinner sig idag i ett gränsland mellan en traditionell undervisning och ett nytt tänk, där tekniken spelar en viktig roll. PBL (problembaserat lärande) har blivit ett nyckelord på allas läppar. En delvis ny yrkesroll för lärare har skapats – i alla fall i teorin. Och det är kanske just det som gör att stressen för lärare

har ökat: man har ett ideal, man vet hur man vill skapa den bästa utbildningen men det är ett ideal som det ofta inte finns resurser (kompetens, tid, pengar) för att uppnå.

Samverkan mellan UR och högskolorna kan utvecklas

Lennart Andreasson vid Högskolan i Halmstad är mycket positiv till samarbetet med UR. En form av kritik framför han dock, och den rör företagets oförmåga att nå ut till högskolorna. Han menar att UR har en stor programsnitt men att man överskattar lärarnas förmåga att hitta detta rika material. Lärare bombarderas dagligen av information och reklam för utbildningsmaterial från olika utbildningsföretag. I denna flod drunknar UR, och det är olyckligt med tanke på den nationella resurs som företaget faktiskt är. Lennart Andreasson anser att om UR ska nå fram till lärarna så måste UR-personal komma ut till lärosätena, anordna ”events” på högskolorna, där man föreläser, håller workshops och visar på materialens möjligheter. UR kunde sätta i system att varje termin besöka ett visst antal högskolor för att bygga upp ett nätverk av lärarkontakter, ett nätverk inte bara mellan UR och lärare utan även mellan lärare från olika högskolor och studenter – men med UR som gemensam nämnare

Du som vill veta mer om kursupplägg, resultat och idéer är välkommen att kontakta Lennart Andreasson på Högskolan i Halmstad, 035-167272, lennart.andreasson@hos.hh.se
Gunilla Sterner Kumm

Andreas, Jennie och Michel - programledare för Television.

Framtida strukturer för lärande

Framtiden är viktig - det är där vi alla ska leva resten av våra liv. Därför måste vi alla vara med och utforma den. Med de orden öppnade Jerry Engström från Högskolecentrum i Västervik årets Struktura Futurakonferens på Gränsö slott i Västervik.

Årets konferens, som ägde rum den 15 – 15 februari, lockade ett 100-tal personer, varav 60 från orter utanför Västervik. De flesta kom från utbildningssektorn i någon form. Samtliga talare under de två dagarna kunde konstatera att den digitala samhällsutvecklingen kommer att spela en allt större roll för lärandet framöver. Här är några axplock från konferensen.

Stefan Bedin, projektledare för Living labs Europe, talade om vikten av individens konkurrenskraft och kunskap i framtiden. Möjligheterna att ackumulera och dela med sig av sin kunskap samt att på ett bra sätt paketera denna är framtidens melodi. Det som krävs är en strukturomvandling, där man konkret jobbar fram plattformar för nya lärprocesser och arbetssätt för företag, samt förflyttning av fysiska tjänster som digitaliseras där det är möjligt. Vilka driver och tar ansvar för utvecklingsprocessen? Vem vågar ändra på Sverige, undrade Stefan Bedin. Vidare nämnde han att det är viktigt att överallt i samhället skapa lärmiljöer:

- Tillhandahålla ny infrastruktur
- Upprätta interaktiva kundtjänster – interaktiva kundcentra
- Erbjud tjänster

SVERD:s vice ordförande Monika Hattinger (anställd vid Högskolan Väst) berättade om SVERD. Hon talade också om att när man bygger strukturer för framtida lärande är det viktigt att utnyttja alla möjligheter i mobilitets-programmen, liksom att bygga internationella kollegiala nätverk. Den digitala tekniken är oerhört viktig. Utan den kan vi inte kommunicera med varandra, betonade Monika Hattinger, som tror att gränserna mellan distans- och närutbildningen försvinner så småningom. Hon tror att media i utbildningen blir en självklarhet.

Lars Ekedahl, rektor vid Högskolan Väst, talade om att en regions välfärd är allt mer beroende av kunskap och kompetens. Han lyfte flera frågor, bland annat om vem som egentligen skall finansiera högskoleutbildning som bedrivs i kommunal regi? Andra frågeställningar han tog upp att reflektera över var:

- Hur många studenter vill vi ha?
- Vem skall få studera på universitet och högskolor?
- Och hur skall då tillgängligheten se ut?
- Hur skall studiemiljön se ut?
- Och hur gör vi med forskningen?
- Och sist men inte minst: vilken

”Det som krävs är en strukturomvandling, där man konkret jobbar fram plattformar för nya lärprocesser och arbetssätt för företag”

regional betydelse har en högskola?

Som högskola är det väsentligt att ständigt utvecklas pedagogiskt och didaktiskt samt nå nya studentgrupper i perspektivet livslång utveckling.

Ulf Melin, generaldirektör för Internationella Programkontoret (www.ipk.se), jobbar hårt för att betydligt fler svenska studenter än i dag ska ägna sig åt internationella studier.

- Varför är Sverige sämst i klassen när det gäller utbyte inom EU? Kanske tror vi att vi är bäst och tycker det är bättre att utländska studenter i stället kommer till Sverige och lär sig? frågar sig Ulf Melin.
- Om svensk skola ska kunna utvecklas måste vi bli duktigare på utbyte mellan olika länder.
- Visst har vi en bra skola i Sverige, men det finns alltid något att ta med sig hem när man åker utomlands, säger Ulf Melin som

även efterlyser en ökad harmonisering av utbildningar inom olika EU-länder. En svensk möbelsnickarutbildning är exempelvis inte godkänd i Danmark.

Om utveckling och utbildning i glesbygd talade Glesbygdsverkets generaldirektör Kerstin Wallin. I norra Sverige bedrivs en betydande distansutbildning med hjälp av den senaste tekniken. Ordet distansutbildning har olika innebörd för folk i söder och folk i norr, konstaterade Kerstin Melin. För oss i norr handlar det ofta om över 30 mil till högskolan. Kerstin Wallin berättade att det i den till ytan stora Pajala kommun pågår ett intressant projekt, där man via nätet kopplat ihop alla grundskolorna runt om i kommunen för att bereda eleverna möjlighet till en bra språkundervisning.

Vid konferensmiddagen utdelades årets Struktura Futurapris - en vacker glastavla av Lillemor Bokström - till Högskolan Borås. Priset togs emot av Peter Kammensjö, som är projektledare för "Bättrekonceptet", se www.battre.se, där man på ett helt otraditionellt sätt utvecklat kurser direkt utifrån företagets behov.

Lars-Åke Almqvist från fackförbundet Kommunal gav under konferensens andra dag åhörarna en god inblick i hur arbetstillfredsställelsen och människans livscykel hänger samman. Kommunal har gjort en del studier på hur de anslutna medlemmarna (cirka 80 % är kvinnor) tycker att deras kompetens tas tillvara i deras yrkesutövande. Det har visat sig att många inte tycker att de kan använda sin kompetens i arbetet. Till exempel har undersköterskor i kommunerna dåligt utnyttjande av sin erfarenhet, vilket ofta leder till utbrändhet. Utifrån detta har man arbetat med att finna olika modeller för att minska diskrepansen mellan mental aktivitet

le och kompetensutveckling

och fysisk prestation. Syftet med studien har varit att ta reda på hur medlemmarna ser på möjligheterna till utveckling i arbete, i kompetensutveckling och kompetensbevis för att driva frågorna så att de bidrar till att välfärdsjobben blir framtidsjobb.

Mikael Andersson från Nationellt centrum för flexibelt lärande, CFL, gjorde en exposé över kunskaps-samhället, Lissabondeklarationen, näringslivets omstrukturering, från arbetslöshet till arbetskraftsbrist samt över attityder. Han resonerade kring var i denna kontext som vuxen-utbildningen och den vuxenlärande egentligen befinner sig. Vilka konsekvenser får svaret på den frågan för vuxenutbildningen? I sex teser kunde

Gränsö slott

Mikael Andersson konstatera att det finns fler frågor än svar. Flexibelt lärande blir normalt även på arbetsplatsen, kombinationen lärande och tillväxt är sann, svensk vuxenutbildning kan hävda sig internationellt inte minst i ett bildningsperspektiv, Homozappiens har gjort entré – den nya

ungdomskulturens teknikvanor kommer att få konsekvenser för framtiden. Mikael Andersson kunde också konstatera att Sverige i förhållande till andra nationer är bra på att ta fram forskare men vi är dåliga på att kapitalisera detta.

Monika Hattinger och
Gunilla Sterner Kumm

Hela program på distans ger störst framgång

En amerikansk studie har visat att institutioner som driver hela programutbildningar på distans har fyra gånger så stor chans att bli framgångsrika som de som bara har enskilda kurser på distans.

På uppdrag av Alliance for Higher Education Competitiveness (AHEC) har en studie genomförts rörande hur väl implementeringen av IT-stödd distansutbildning lyckats på 21 lärosäten i USA. De institutioner, stora som små, som valdes ut för att delta i undersökningen var sådana som beskrev sig själva som framgångsrika i lärande online.

Undersökningen visade på det lyckosamma i att lägga ett helt utbildningsprogram online, förutsatt att det görs på rätt sätt med fokus på studenternas lärande. De främsta framgångsfaktorerna för institutionerna som arbetade på detta sätt hade att göra med det teamwork som utvecklas på institutionerna och som inkluderar sådant som support, projektplanering med schema, pedagogiska reflektioner och överväganden, utveckling av kvalitetskriterier.

Tabellen här bredvid visar i hur stor utsträckning de studerade institutionerna ansåg att olika variabler bidragit till framgången i distansutbildningen:

Ingredients for Success	
Characteristic	Ranked Most Important
Executive leadership and support	15 %
Faculty and academic leadership commitment	15 %
Student services	12 %
Technology infrastructure	12 %
Course/instructional quality	9 %
Financial resources and plan	9 %
Training	7 %
Adaptive learn-as-you-go attitude	7 %
Communication	5 %
Marketing	4 %
Other	4 %

Rapporten från studien har rubriken *Achieving Success in Internet-Supported Learning in Higher Education: Case Studies Illuminate Success Factors, Challenges and Future Directions*. Den finns att ladda

ned på http://www.a-hec.org/e-learning_study.html.

En sammanfattning finns i *EDUCAUSE QUARTERLY* 3/2005.

Vad tycker studenterna?

På uppdrag av Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet utvärderar Centrum för utvärderingsforskning, UCER, vid Umeå Universitet, studentnyttan av Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning. Två och ett halvt år har hittills genomförts av det treåriga uppdraget.

Utvärderingens syfte är trefaldigt:

- 1) att utvärdera hur studenter upplevt värdet/nyttan av IT-stödda distanskurser/utbildningar och olika former av utbildningsstöd
- 2) att undersöka avbrott och orsaker till avbrott
- 3) att utvärdera om och i så fall hur olika intressenters attityder till Nätuniversitetet/IT-stödda kurser förändrats mellan åren 2003 och 2006.

Studenternas upplevelser av utbildningen

Hösten 2005 publicerades en rapport som byggde på en studie med fokusgrupper av studenter vid sex lärosäten.

Syftet med studien var att få en djupare förståelse för studenters upplevelser och erfarenheter av IT-stödd distansutbildning inom Nätuniversitetet. Några av de frågor forskarna har sökt få svar på är:

- Vilka är motiven till att studera på IT-stödda distansutbildningar?
- Hur fungerar studie- och lärandemiljön?
- Hur fungerar utbildningsstöden?
- Hur upplevs delaktigheten på kursen? Vad är värdet av kursen?

Studien ger en tydlig bild av vad studenterna tycker fungerar och inte fungerar på IT-stödd distansutbildning. Fokusgrupperna i studien visar att

lockas av det breda utbudet av IT-stödda distanskurser; studenter som samtidigt söker arbete medvetet har valt en IT-stödd distansutbildning på grund av att de vill kunna slutföra kursen även om de får en anställning. Bland motiven finns också sådana som att inte längre vilja "leva som en student" utan föredra en hemmiljö och självständigt lärande framför att studera på campus eller att det var lägre antagningskrav på distansutbildningen inom Nätuniversitetet än på motsvarande reguljära utbildning.

De flesta studenterna har en egen studiestrategi. Strategierna skiljer sig dock mycket åt och speglar studenternas livssituation. Åtskilliga grupper anser att pedagogiken på kurserna är undermålig. De upplever stora brister i undervisningsformerna. Framför allt kritiseras bristen på IT-stöd. En utbredd önskan är mer kontinuitet i upplägget av undervisningen. Flertalet studenter kritiserade grupparbeten på IT-stödd distansutbildning. Några studenter har tagit upp bristen på fysisk kontakt som en risk med IT-stödd distansutbildning. Fördelar med undervisningsformen som kommer fram är att man inte blir avbruten när man diskuterar via nätet samt att man genom skrivandet lär sig att tänka efter och omformulera sina argument.

Det viktigaste utbildningsstödet för studenterna är att få feedback och vägledning av lärarna. Det är även lärarstödet som får mest kritik. Det

och är i stort positiva till hur den har fungerat. Biblioteksstöd har flertalet av studenterna inte kommit i kontakt med och vet inte vad det innebär.

Studenternas allmänna åsikt är att det är viktigt och motiverande med delaktighet men de upplever att ambitionsnivån bland studenterna och studenternas behov av delaktighet varierar mycket och att det är främsta orsaken till de problem som uppstår vid grupparbeten, diskussioner etc. Avhopp är ett stort problem i flera grupper.

Rapporten har skrivits av Lisa Almqvist och Pernilla Westerberg och har titeln Studenters upplevelser av distansutbildning inom Nätuniversitetet – en fördjupad studie med fokusgrupper på Internet. Den finns på <http://www.ucer.umu.se>

Avbrotten på nätutbildningar

I februari 2006 publicerades en ny studie från UCER. Denna gång var syftet att öka kunskapen kring avbrott på IT-stödda distansutbildningar inom Nätuniversitetet. De frågor forskarna sökte svaren på var: Vilka studenter hoppar av respektive fullföljer sin utbildning? När i en utbildning sker avhopp? Vilka är orsakerna till olika avbrott och vad kännetecknar utbildningar med hög genomströmning? Resultaten grundar sig på en registerstudie i Ladok läsåret 2003/2004 över fristående kurser på 30 lärosäten, en enkätstudie av 780 studenters svar vid tre lärosäten samt en fallstudie av två nätuniversitetsutbildningar med hög genomströmning. I studien har avhopp jämförts mellan studenter på reguljär utbildning, distansutbildning utanför Nätuniversitetet och nätuniversitetsutbildning.

Registerstudien visade att avbrott är mest förekommande på nätuniversitetsutbildningar. Enkätstudien visar att nätuniversitetsstudenter i högre grad gör avhopp jämfört med övriga distansstudenter och reguljära studenter. Då man undersökt avhoppare och fullföljare närmare har det visat sig att särskilt nätuniversitetsstudenter

"Det är även lärarstödet som får mest kritik. Det studenterna framför allt saknar är engagemang och dialog från lärarna"

studenternas främsta motiv till att läsa en distansutbildning inom Nätuniversitetet handlar om flexibiliteten. Tydliga motiv är att svenska studenter som tillfälligt eller permanent bor utomlands nyttjar möjligheten att läsa en distansutbildning inom Nätuniversitetet utan fysiska träffar; studenterna

studenterna framför allt saknar engagemang och dialog från lärarna. Kamratstöd värdesätts av studenterna, såväl socialt som utbildningsmässigt och studenterna efterfrågar ett organiserat kamratstöd. Studenterna tycker att kursens hemsida och undervisningsplattformen är viktig

Den närvarande läraren

Särskilda lärarutbildningar, SÄL I och II, har under tiden 2002 - 2006 bedrivits vid sex lärosäten i landet. Utbildningen har syftat till att öka andelen behöriga lärare i skolan samtidigt som rekryteringen till läraryrket stimuleras.

som studerar annan kurs/utbildning parallellt hoppar av. Nätuniversitetsstudenter med familj var också mer benägna att hoppa av sin utbildning jämfört med studenter i de båda övriga kategorierna. Enkätstudien visade också att det var något fler kvinnor än män som fullföljt nätuniversitetsutbildningar. Orsakerna till avhopp och skäl till fullföljande går att finna i både studenternas privata situation och faktorer som lärare/

”Nätuniversitetsstudenter med familj var också mer benägna att hoppa av sin utbildning”

institution förfogar över, som kursupplägg och kursinnehåll. Främst nätuniversitetsstudenterna har uppgett tidsbrist som skäl till avhopp. De uppgav också arbete vid sidan av studier som en av de vanligaste orsakerna till avhopp. Men samtidigt är det vanligare att förvärvsarbetande nätuniversitetsstudenter fullföljer sin utbildning jämfört med studenter i de övriga kategorierna.

Rapporten har titeln Avbrott på nätutbildningar – en studie av när och varför studenter hoppar av alternativt fullföljer IT-stödda distanskurser. Författare är Pernilla Westerberg och Gunilla Mårald.

Rapporten finns på <http://www.ucer.umu.se>

SÄL har vänt sig till lärare i skolan som inte har lärarexamen men som har annan högskoleutbildning. De ska ha minst halvtidstjänstgöring som lärare i en kommun och kunna erhålla en lärarexamen efter maximalt 60 poäng kompletterande studier. Avsikten har varit att fram till 2006 utbilda och examinera minst 4000 nya lärare som saknat behörighet/examen. Hösten 2005 startade SÄL III, som är ett samverkansprojekt mellan åtta lärosäten och som riktar sig till redan verksamma lärare i yrkesämnen.

Nyligen publicerades vid Göteborgs Universitet en rapport som handlar om SÄL vid universitetet under perioden 2002 till sommaren 2005. Utgångspunkten för rapporten är en undersökning gjord bland studenter hösten 2004 angående deras syn på SÄL-utbildningen samt användningen av FirstClass (FC), som är den Internetbaserade kommunikations- och undervisningsplattform som använts inom SÄL.

Resultaten från studien visar att närmare hälften av studenterna uppger att de är tvungna att skicka vanlig e-post (dvs använda annan plattform än den kursgemensamma FirstClass) för att kunna kommunicera med sin lärare. Nära fyra studenter av tio uppger att läraren inte deltar i diskussionerna i FirstClass – läraren är frånvarande. Nästan var fjärde student i denna grupp är missnöjd med sin SÄL-utbildning. Kunskaper skaffar sig de studerande framför allt genom ensamarbete, diskussioner med studiekamrater, lärarnas arbetsuppgifter och vid närundervisningstillfällena, medan lärarnas betydelse i FirstClass får mycket lågt omdöme. Endast en mindre grupp lärare får goda omdömen av studenterna för sina undervisningsinsatser i FirstClass, och det är de som har korta svarstider och deltar i diskussionerna – de som är närvarande.

Att läraren har betydelse för studenternas kunskapsskapande har slagits fast i en rad undersökningar. I rapporten om SÄL hänvisar författarna till en amerikansk studie, där det konstateras att de distansutbildningar där ett förbättrat lärande kunde påvisas bl a karakteriseras av

- en snabb, regelbunden, relevant och vänlig (”non-threatening”) återkoppling och kommunikation mellan student och lärare
- tidiga uppmaningar till studenterna att etablera kontakt sinsemellan där sådan kommunikation och samarbete var obligatoriskt
- att kursens utformning i hög grad inverkade på studenternas lärande genom samarbete (collaboration)

I Göteborgsrapporten diskuteras orsaken till det något nedslående resultatet. Man pekar på en rad brister. En sådan är bristen på definition av distansutbildning. En annan brist är att distansutbildningen utgår från campusutbildningens kursplaner. En tredje brist har att göra med studiehandledningarna. Idag finns inget krav på att studiehandledning ska finnas för varje distanskurs eller hur denna ska var utformad. En fjärde otydlighet är lärarnas kompetens. Det tycks, säger rapportförfattarna, som om uppfattningen är att kan man undervisa på campus så kan man undervisa på distans – trots att detta är två helt olika undervisningsformer.

Efter att ha konstaterat brister och otydligheter ger rapportförfattarna ett antal konstruktiva förslag till förbättringar.

Rapporten har titeln Den närvarande läraren – En rapport om SÄL 2004. Författare är Günther Dippe och Dag-Erik Zackrisson. Rapporten finns på <http://www.ped.gu.se/sal>

Akademien i teoretisk

Jag har just satt punkt, sparat filen och klickat upp den som en bilaga till ett mail som jag lite senare idag skall skicka till mina åtta medarbetare. Vem jag är, vilka mina medarbetare är och vad jag kommer att skicka och varför? Okey, låt oss börja från början. Papperet handlar om mina reflektioner efter att ha läst Carl Rogers studie Client-Centered Therapy som är en av de böcker vi denna termin läst inom vårt Lärande och utvärderingsseminarium.

Jag arbetar på Polishögskolan (PHS) och på Karolinska Institutet (KI) och jag är chef för Centrum för pedagogik och case-baserat lärande (CCL) och Medicinska Case Centret (MCC). Båda utbildningsinstitutionerna arbetar med professioner; poliser, läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, bio-medicinska analytiker och så vidare.

En viktig fråga för både PHS och KI är hur vi kan integrera teori och praktik och hur vi kan integrera akademien, alltså ett vetenskapligt förhållningssätt, i olika professionsutbildningar? Inom min verksamhet på PHS leder jag en grupp personer som samtliga arbetar med utveckling av pedagogik och utvärderingar; vi arbetar såväl på strategisk nivå, som på program-, kurs-, och individuella nivåer genom en mängd olika arbetsmetoder. Det grundläggande uppdraget är att ständigt höja kvalitén på PHS:s pedagogiska verksamhet. Frågan blir då hur vi gör detta bäst?

Vi som är yrkespedagoger läser gärna pedagogisk litteratur men har denna, ofta teoretiska, litteratur någon direkt bäring på vår vardagliga kontakt med alla de duktiga lärare som de facto utför vårt gemensamma undervisningsuppdrag genom att utbilda morgondagens poliser och de olika professionerna inom hälso- och sjukvården? Eller är det egentligen så att den pedagogiska litteraturen är överflödig, irrelevant och alltför abstrakt? Och det vi bör göra i själva verket är att vara jordnära, empiriska och praktiska i vår verksamhet? Kanske i smyg, ni vet, på tunnelbanan eller hemma när alla har somnat, läsa lite sociokulturell teori eller nya teorier om lärande och undervisning.

I min egen tankevärld ser jag inte riktigt motsättningen mellan teori – praktik eller mellan teoretisk –

praktisk pedagogisk utveckling. Utgångspunkten för mitt tänkande kring dessa frågor är att vi behöver en god, mycket god, teoretisk förankring i den pedagogiska utvecklingsverksamhet vi bedriver. Men denna måste kunna relateras praktiskt för att vi skall kunna fullgöra vårt arbete som helt och hållet handlar om att utveckla andra till att bli ännu bättre lärare.

Hur har jag då valt att organisera vår verksamhet inom PHS för att söka åstadkomma detta? I CCL:s verksamhet finns två väldigt viktiga seminarieformer, dels Journal Club (JC), dels Lärande- och utvärderingsseminariet (LU-Seminariet). JC syftar till att alla medarbetare inom CCL skall vara bekanta och uppdaterade med den samtida utvecklingen inom våra ämnesområden, medan LU-seminariet syftar till att ständigt förstärka vår egen teoretiska grund och allmänbildning inom området pedagogik och utvärderingar i stort.

” I min egen tankevärld ser jag inte riktigt motsättningen mellan teori – praktik eller mellan teoretisk – praktisk pedagogisk utveckling ”

Den direkta nyttan för hela PHS:s verksamhet med våra seminarier är att CCL:s lärare ständigt får ett nytt inflöde av idéer och fördjupar sin kunskap för att på bästa sätt kunna stödja PHS kärnverksamheter.

Journal Club

Låt mig börja med JC. JC är inte något nytt som vi uppfunnit utan är en seminarieform som används på många universitet världen över. Första gången jag kom i kontakt med den var på KI och jag har sedan dess sett otaliga varianter av hur en JC kan arrangeras. Vår JC sammanträder två gånger varje termin och hela tanken

är att alla deltagarna följer en pedagogisk Journal. Detta innebär att på en enhet med nio personer följs också totalt nio olika Journals samtidigt, fast varje medarbetare läser bara en (vilket är nog så tidskrävande). Varje JC-seminarium inleds med att ordet går runt så att alla får möjlighet att snabbt berätta om det kommit några nya utgåvor av de Journals som vi bevakar och vad de i sådana fall behandlar i huvudsak. Detta gör att alla får en god överblick över, i vårt fall totalt nio olika Journals. Man går igenom vad som behandlas i de senaste utgåvorna, vilka diskussioner som förs, vilka nya böcker som kommit, vilka perspektiv som för ögonblicket tycks dominera, vilka metoder som används, vilka typer av artiklar som publicerats och så vidare.

Därefter har en av deltagarna i JC valt ut en artikel som alla på förhand har läst och satt sig in i. Den som valt artikeln inleder med att närmare gå in på vilken typ av Journal artikeln kommer från; dess teoretiska vidd, typ av perspektiv som normalt förekommer, typ av artiklar, forskningsmetoder med mera. Allt för att deltagarna skall tränas i att se artiklar i ett kritiskt vetenskapligt sammanhang. Därefter går den som valt artikeln igenom artikelns argument och struktur inför hela gruppen. Först efter detta är diskussionen fri när dels artikeln i sin helhet diskuteras, dels – något som är av yttersta vikt – frågan om hur artikeln skulle kunna appliceras och användas inom PHS-verksamhet.

JC hos oss fungerar således på olika nivåer; det är en praktisk lösning på ett annars stort problem i att hålla sig á jour med den samtida utvecklingen – varje deltagare läser ju bara en Journal men följer ändå totalt nio; alla i CCL är specialiserade på olika frågor och vi kan tipsa varandra om närliggande artiklar som vi annars inte skulle ha kommit i kontakt med.

- praktiskt lärande

JC syftar också till att träna kritiskt förhållningssätt och perspektivseende vid läsandet av avancerad vetenskaplig litteratur. Till varje JC skriver samtliga deltagare ett eget reflektionspapper som sedan alla får ta del av. Dessa arkiveras också.

Lärande- och utvärderingsseminariet

Till skillnad från JC syftar LU-seminariet till att bredda och fördjupa vår allmänbildning inom området pedagogik och utvärderingar. Här läser vi varje månad en bok; ofta pedagogiska klassiker eller andra verk som vi på olika sätt vill fördjupa oss i.

Varje termin har ett särskilt tema; våra teman har bland annat varit socio-kulturell teori om lärande (eftersom vi ansåg oss ha blivit alltför fångade av ett specifikt teoretiskt perspektiv), tyst kunskap (denna termins tema) och inför höstterminen diskuterar vi att som tema ha utvärderarrollen i utvärdering av lärandeprocesser. Vårt LU-seminarium är inte något löst tyckande om de studier vi behandlar utan alla deltagare, och jag menar verkligen alla, har noga läst böckerna på förhand, gjort anteckningar och skrivit ett eget reflektionspapper om studien; dels utifrån allmänna tankar, associationer, idéer, m.m. som uppstått under läsningen, dels vilken praktisk nytta som studien kan få för vår direkta operativa verksamhet. Under seminariet går ordet runt till varje deltagare där han eller hon först får reflektera över studien och sedan dela med sig av tankar om den praktiska applikationen. Ytterst syftar detta till att både främja individuellt lärande genom det egna läsandet och skrivandet, dels ett kollektivt – institutionellt lärande – inom vår organisatoriska enhet genom att alla läser allas papper plus den gemensamma, alltid mycket rika, diskussion som uppstår. Samma sak gäller för JC. Som jag ser det fostrar LU-seminariet och JC ett ständigt

lärande hos mina medarbetare inom CCL, det bidrar till att vi ständigt får nytt inflöde av tankar och idéer i vårt arbete med att förstärka kvalitén genom pedagogiskt stöd och utveckling inom PHS. Vi skapar oss

Det finns idag inte någon utvärdering av hur väl våra seminarier och JC faktiskt bidrar till att generellt höja kvalitén på PHS:s pedagogiska verksamheten, men helt säkert är att JC och LU-seminariet är själva

”Vi skapar oss en bred och djup gemensam plattform där vi successivt utvecklar ett gemensamt perspektiv”

en bred och djup gemensam plattform där vi successivt utvecklar ett gemensamt perspektiv vilket är väldigt viktigt i en verksamhet som omfattar så spridda områden som handledning, pedagogiska kurser av olika slag, utvärderingar på olika nivåer, kurser i utvärderingar, distans /flexibel utbildning och lärande.

Låt mig bara avsluta med att dela med mig av en liten intressant observation från vår LU-verksamhet. Jag var under december 2005 ansvarig för en internationell konferens. Vi skulle presentera olika postrar om de skilda delarna av vår verksamhet vid CCL. Tidspressen var stor och alla arbetade snabbt på ”sina egna” områden; pedagogik 1, den handledande läraren, caseundervisning, olika utvärderingar vi är ansvariga för och så vidare. När alla postrarna var färdiga, tryckta och klistrade visade det sig att vi i samtliga postrar utgått från samma teoretiska perspektiv, använt samma terminologi samt samma teoretiska modell för att förklara vad vi gör, även om olika delar av modellen lyftes fram för respektive poster!

motorn i all vår utvecklingsverksamhet och det är min bestämda övertygelse att vi alla både håller oss uppdaterade och breddar / fördjupar vår eget lärande och vår förståelse om pedagogik och utvärderingar för att på bästa sätt kunna utföra vårt uppdrag med att stödja PHS kvalitetsäkringsarbete på ett så professionellt sätt som möjligt. Vi tror att seminarierna medverkar till att förena pedagogisk teori och utvärderingsteori med den praktiska verksamhet vi bedriver i egenskap av stödfunktion. Som en del av den dolda agendan bör det också framhållas att om vi arbetar med att stödja andras utveckling måste vi också ständigt på ett seriöst sätt ta ansvar för vår egen. Och det är kul!

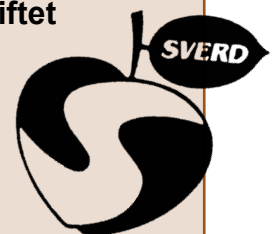
Jonas Nordquist
Jonas.Nordquist@phs.police.se
Jonas.Nordquist@ki.se

Fil.dr Jonas Nordquist är föreståndare för Centrum för pedagogik- och casebaserat lärande vid Polishögskolan i Solna samt direktor för Medicinska Case Centret vid Karolinska Institutet

Håll öppet i almanackan runt månadsskiftet september/oktober för

SVERDS STUDIERESA TILL ESTLAND

Mer information kommer på hemsidan,
www.sverd.org

Kalás igen – EDEN fyller moppe!

Tänk att det bara är fem år sedan SVERD tillsammans med flera andra svenska organisationer backade upp EDEN:s jubileumskonferens och tio-årskalás i Stockholm. "Learning without limits" hette konferensen och var den då hittills största konferensen i EDEN:s historia.

Drygt 500 delegater deltog, ett rekord som slogs först förra sommaren då konferensen i Helsingfors drog fler än 600 deltagare. Tomas Östros inledde med ett tal som visade Sveriges ambitioner att utveckla utbildningssystemen mot stor flexibilitet och starkt teknikstöd. SVERD ordnade midsommarfest en kväll. Ingen sill, men väl tävling i att klä midsommarstång, folkdans, små grodorna och massor med tårta och champagne. För mycket tårta! Vi som var kvar på natten och städade upp kallade på polis som körde tårtor ut till mindre lyckligt lottade bland nattfolket i Stockholm.

Och nu är det dags igen! EDEN firar i sommar sitt 15-årsjubileum. Nu liksom för fem år sedan har värdlandet för konferensen samtidigt presidentskapet i EU. Temat den här gången spänner över ett brett område "e-Competences for Life, Employment and Innovation". Det har alltså självklara länkar till Lissabonagendan och den policy diskussion som pågår i

européiska länder. Naturligtvis kommer en lång rad väl renommerade keynote speakers att lämna sina bidrag under konferensdagarna.

Viktigast är ändå den mötesplats som EDEN konferenserna erbjuder. Samtal över fikát, problemlösning i pågående projekt, hitta parter för nya projekt, snappa upp idéer för vardagspraktiken därhemma och ett myller av sessioner där alltid några handlar om precis det som ligger i ditt intresse just nu. Fyra månader före konferensen ser vi att den har alla förutsättningar att bli en

succé. Intresset har varit mycket stort och nästan 200 konferensbidrag i form av papers har lämnats in tillsammans med en lång rad förslag om workshops.

Ni är alltså varmt välkomna till Wien, Österrike. Kalaset pågår mellan den 14 och 17 juni, 2006. Det lär knappast bli något skuttande till "ej öron, ej svansar hava de", men helt säkert minnesvärda dagar med rikt innehåll och en wiensk kväll för att fests av de femton åren. Har jag hört rätt finns en rik sponsor i kulisserna som kan hjälpa till att sätta guldkant på den kvällen. Vi ses i Wien!

Carl Holmberg

*<http://www.eden-online.org>
European Distance and E-Learning
Network (EDEN), är den organisation
på europeisk nivå som fungerar som
intressebevakare och mötesplats
för SVERD:s medlemmar, personer
och institutioner verksamma inom
distansutbildning, e-Learning, flexibelt
lärande.*

Kan lärarstudenters demokratisyn

Påverkar studieformen lärarstudentens syn på demokrati? Den frågan var utgångspunkten för J. Ola Lindberg och Anders D. Olofssons doktorsavhandling som lades fram vid Pedagogiska Institutionen i Umeå den 9 december 2005.

Att studera på distans med så kallat IKT-stöd förefaller bidra till att blivande lärare utvecklar en individualistisk syn på lärande och demokrati. De två Umeåforskarna menar därför att förhållandet mellan människa och samhälle bör problematiseras mer inom denna utbildningsform.

Ett mål med dagens lärarutbildning är att problematisera samhällets och demokratins värdegrund. J. Ola Lindberg och Anders D. Olofsson har i sitt doktorsarbete följt en grupp studenter på en distansbaserad lärarutbildning med stöd av IKT

(informations- och kommunikationsteknologi). De menar att den värdemässiga bas som studenterna på utbildningen ger uttryck för framstår som närmare kopplad till frågor om individen än till samhället.

Avhandlingen baseras på en större enkätundersökning och intervjuer med både lärarstudenter och lärarutbildare. En förståelse som framträder i studien är att individualiteten tycks vara central bland studenterna i frågor som rör demokrati.

Individuella rättigheter, som till exempel att få uttrycka personliga

åsikter eller ställningstaganden, verkar framhållas mer av studenterna än gemensamma skyldigheter.

En annan förståelse är att distansbaserad lärarutbildning med IKT-stöd tycks inpräglad ett synsätt på lärande och utbildning där människan som individ tas för given. I det tolkningsarbete som J. Ola Lindberg och Anders D. Olofsson har genomfört framträder en bild av att studenterna i stor utsträckning måste lita till sin egen förmåga att planera och genomföra sin utbildning. Den sociala dimensionen, som till exempel kravet på att arbeta i grupp, framträder i

Bli med i nordisk-baltisk diskusjon om læringsobjekter!

Bli med i den nordiske diskusjonen om læringsobjekter. Hvordan kan de nordiske landa jobbe sammen, utveksle erfaringer og kanskje også utveksle læringsobjekter etter hvert? Kan det tenkes å etablere en felles nordisk bank for læringsobjekter? Hvordan løse behovene for standardisering? Hva med rettigheter, og kostnader?

Du inviteres herved til å delta i NordFlex' andre nettkonferanse om læringsobjekter - sammen med kolleger fra Sverige, Island, Danmark, Finland, Norge, Estland, Litauen og Latvia.

Temaet for konferansen er:
Learning objects – status in the Nordic and Baltic countries
Targeting the use in adult education as well as higher education

Infrastrukturer för digitala læreresurser i ett nordiskt perspektiv. Detta är ett led i att bygga upp en nordisk community kring IT-stöd och lärande. I höstas hade vi en inledande konferens kring digitala læreresurser i allmänhet.

Konferansen finner sted i uke 17, 24.-28. april 2006. Arbeidsspråket blir engelsk. Konferanseplattformen er Marratech. Vi tilbyr utprøving av plattformen uka før konferansen.

Konferansen består av

- innlegg fra eksperter på læringsobjekter i sanntid
- påfølgende kort spørsmålsrunde og diskusjon i sanntid
- innlegg asynkront når som helst på døgnet

du også registrere deg som deltaker, og avtale tid for å prøve ut konferanseplattformen.

Prosjektteam og ansvarlige for konferansen:
Sverige: Erica Sahlin
kansli@sverd.org

NORDFLEX.NET

Deltakerne er hjertelig velkomne til å delta aktivt. Det er også tillatt å være mindre aktive. Deltakingen er gratis, men det forventes at deltakerne fyller ut et kortfattet evalueringsskjema etter at konferansen er over.

Speakers blir bland andra:
Liisa Lind, National Board of Education, Finland, Tore Hoel, Norge och Ambjørn Naeve, KTH I Sverige.
Les mer www.nordflex.net Her kan

Per Westman
per.westman@netuniversity.se
Island: Sigrun Gunnarsdottir
sigrung@simi.is
Gudlaug Olafsdottir
Norge: Torhild Slåtto
slaatto@nade-nff.no
Danmark: Merete Bonke
bonke@post11.tele.dk
Finland: Satu Nurmela
satu.nurmela@utu.fi

påverkas av utbildningsformen?

första hand som associerad med att känna sig bekväm med andra, i andra hand som en förhandlingsprocess mellan studenterna för att möjliggöra en gemensam förståelse för lärande och utbildning.

J. Ola Lindberg och Anders D. Olofsson ställer sig därför frågan: hur är det möjligt att förstå den värdemässiga gemenskap som kan förhandlas fram när den är skapad och styrd inom ramen för en distansbaserad utbildning med IKT-stöd? För att göra det möjligt för

studenterna att få mer gemensamma uppfattningar om vad ett framtida arbete som lärare innebär, anser J. Ola

”relationen mellan människa och samhälle bör problematiseras mer inom denna utbildningsform”

Lindberg och Anders D. Olofsson att relationen mellan människa och samhälle bör problematiseras mer inom denna utbildningsform, och att man särskilt bör fokusera på samhällets gemensamma värde- och normsystem.

Avhandlingen har titeln *Training Teachers Through Technology. A case study of a distance-based teacher training programme.*

För mer information, kontakta:

J. Ola Lindberg,
pedagogiska institutionen,
Umeå universitet,
tel: 061-18 62 91
e-post: ola.lindberg@miun.se

Anders D. Olofsson,
pedagogiska institutionen,
Umeå universitet,
tel: 090-786 78 09
e-post: anders.d.olofsson@pedag.umu.se

”Individens rätt till livslångt flexibelt lärande”

När? Tisdag 28:e mars 2006, klockan 17.00 - ca 20.00

Var? Folkets Hus i Stockholm, rum 203, Barnhusgatan 12-14, 500 m från Centralen, T-bana Hötorget, uppgång Olof Palmes gata

Hur? Kort inledning, partierna har sedan 3 minuter vardera, därefter dialog och allmän diskussion under moderators ledning. Efter diskussionen SVERD-buffé och mingel.

Svensk utbildning och svensk utbildningspolitik har under många år betonat vikten av livslångt lärande i

flexibla former. Samtidigt har förutsättningarna i lagstiftning och övriga regelverk inte prioriterats.

Mot den bakgrunden och som allmän värdemätare på de politiska partiernas inställning till distansutbildning och flexibelt lärande på olika nivåer, inbjuder SVERD – till en hearing med samtliga riksdagspartier.

Flera viktiga frågor:

”Hur länge ska det vara olagligt för kommuner att samarbeta kring

distanslösningar för att tillmötesgå gymnasieelevers behov?”

Vilka politiska ambitioner finns med:

- rätten till validering?
- e-lärande i arbetslivet?
- utbildning på Lärcentrum?
- att stödja lärosätenas fortsatta strävan mot flexibel utbildning?
- satsningar på flexibla arbetsformer i Gy-07.”
- ansvars- & resursfördelning stat/kommun?

ANMÄLAN

Kostnad: 250 kr per person inkl SVERD-buffé. Kostnaden faktureras efteråt. Bindande anmälan!

SVERD-buffé:

- * Aromaskinka med Waldorfpäron
  - * Broccolifrittata & ostnuggets
  - * Fetaost, marinerad
  - * Kräftskagen i snäcka
  - * Cocoskycklingfilé, med tomatsalsa
  - * Oliver och minigrissini med örter
  - * Pizzamini, ananas/champinjoner/jalapeno/salami
  - * Tunnbrödrulle med renstek & ädelostcreme
- Till buffén ingår ett glas mineralvatten. Övrig dryck finns att köpa.

Anmälan till: johanne-sophie.selmer@kau.se

Frågor till: Erica Sahlin, 070-5762321, ordforande@sverd.se, monica.sandstrom@zonline.se

Nästa nummer av Per Distans kommer ut **vecka 24 2006. Manusstopp 23 maj. Skicka gärna ert textmaterial via e-post (kansli@sverd.org) i form av rtf- eller docfil. Foton i pappersformat eller digitalt är välkomna!**

Hälsningar

Andreas Skoglund

SVERDs kansli, Box 3033, 871 03 Härnösand
Telefon: 0520-22 33 04, Fax: 0611-201 24
E-post: kansli@sverd.org, URL: www.sverd.org